

άλλαρύσω Ἡπ.

Ἐκ τοῦ ἀλλὰ ρῦσαι, τὸ ὁποῖον ὑπάρχει ἐν τῇ φρ. τῆς Κυριακῆς προσευχῆς «ἀλλὰ ρῦσαι ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ πονηροῦ», λέγεται δὲ καὶ ἐπὶ φαύλου παιδίου, οἶον: αὐτὸ τὸ παιδί εἶναι ἀλλὰ ρῦσαι ἡμᾶς!

Καταδικάζω τινὰ εἰς ποινὴν, τιμωρῶ: Μὴ μᾶς ἀλλαρύσης, Κύριε!

άλλασκάγια ἐπίρρ. Κεφαλλ.

Ἐκ τῆς προθ. ἀλλὰ καὶ τοῦ Ἑνετ. *scaglia* = ρῦψις.

Μὲ ἐπενδύτην ἐρριμμένον ἐπὶ τῶν ὤμων χωρὶς νὰ φορεθοῦν αἱ χειρίδες: Προβατεῖ μὲ τὴν γιακέττα του ἀλλασκάγια. Φορεῖ τὸ ταβάρο του ἀλλασκάγια.

άλλατορίζω Πελοπν. (Λακων.)

Ἵσως ἐκ τοῦ Ἰταλ. *alleato* = σύμμαχος.

Ἀμέλγω τὰ πρόβατα ἄλλου ποιμένος χρησιμοποιῶν τὸ γάλα αὐτῶν μετὰ τοῦ γάλακτος τῶν ἰδικῶν μου προβάτων πρὸς κατασκευὴν τυροῦ. Τοῦτο γίνεται ὅταν τὰ ποίμνια εἶναι μικρὰ καὶ δὲν ἐπαρκῇ τὸ γάλα τοῦ ἐνὸς μόνου πρὸς τυροκομίαν: Ἀλλατορίζομε μὲ τὸν τάδε τὰ πρόβατα.

άλλατούρα ἦ, Ἡπ.

Ἐκ τοῦ ρ. ἀλλατουριάζω.

Ζάλη, σκοτοδίνη.

άλλατουριάζω ἀμάρτ. ἀλλατουριάζουν Ἡπ. Στερελλ. (Λεπεν.) Μέσ. ἀλλατ'ριάζουμι Ἡπ.

Ἐκ τοῦ ρ. ἀλλατορίζω.

1) Συμμειγνύομαι, συμφύρομαι, ἐπὶ τῶν ποιμνίων Στερελλ. (Λεπεν.): Ἀλλατούριασαν τὰ κοινάδια. 2) Μέσ. μεταφ. σκοτίζομαι, ζαλίζομαι Ἡπ.

άλλατοῦρκα ἐπίρρ. σύνθηθ.

Ἐκ τῆς προθ. ἀλλὰ καὶ τοῦ ἐθνικοῦ ὄν. Τοῦρκος κατὰ τὰ ἄλλα εἰς -α τροπικὰ ἐπίρρ.

Κατὰ τὸν τρόπον τῶν Τούρκων, ὡς οἱ Τούρκοι συνηθίζουν: Αὐτὸς ζῇ μὲ ὄγρὸ γυναικὲς ἀλλατοῦρκα. Κάθεται ἀλλατοῦρκα (ὀκλαδόν). Εἶναι τρεῖς ἢ ὦρα ἀλλατοῦρκα (ὡς συνηθίζουν νὰ μετροῦν τὸν χρόνον οἱ Τούρκοι).

άλλαφάτσα ἐπίρρ. Ἡπ. (Χουλιαρ.) Κεφαλλ. κ. ἀ.

Ἐκ τῆς προθ. ἀλλὰ καὶ τοῦ οὗς. φάτσα.

1) Κατὰ πρόσωπον, ἔμπροσθεν, ἀπέναντι Ἡπ. (Χουλιαρ.) κ. ἀ.: Ἐρχιτι - σιάθ'κι ἀλλαφάτσα Χουλιαρ. 2) Πλαγίως ὡς πρὸς τὸ πρόσωπον Κεφαλλ.: Φρ. Ἐβαλλε τὸ καπέλλο του ἀλλαφάτσα (ἔθεσε τὸν πῖλον κεκλιμένον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ὅχι κατὰ τὸν συνηθὴ σεμνὸν καὶ κόσμιον τρόπον, φέρεται ἄρα ἀλαζονικῶς, ὑπεροπτικῶς). Συνών. στραβά.

άλλαφίλα ἐπίρρ. Κέρκ. (Ἀργυραῖδ.)

Ἐκ τῆς προθ. ἀλλὰ καὶ τοῦ Ἰταλ. *filo* (νῆμα, κλωστή καὶ μεταφ. σειρά, συνέχεια) κατὰ τὰ ἄλλα εἰς -α τροπικὰ ἐπίρρ.

Συνεχῶς, ἐξακολουθητικῶς: Ἐδοῦλεψα 'ς αὐτὸ τ' ἀδέλι πέντε μέρες ἀλλαφίλα. Δὲν ἐκλείσει μᾶτι τρεῖς νύχτες ἀλλαφίλα.

άλλαφράγκα ἐπίρρ. σύνθηθ.

Ἐκ τῆς προθ. ἀλλὰ καὶ τοῦ ἐθνικοῦ ὄν. Φράγκος κατὰ τὰ ἄλλα εἰς -α τροπικὰ ἐπίρρ.

Κατὰ τὸ ἔθος τῶν Φράγκων, συνήθως ἐπὶ χρονολογίας κατὰ τὸ Γρηγοριανὸν ἡμερολόγιον πρὸ τῆς ἀποδοχῆς τοῦ παρ' ἡμῶν ἢ ἐπὶ μετρήσεως ὥρας (παλαιότ.): Δέκα Μαΐου ἀλλαφράγκα. Ἡ ὥρα εἶναι πέντε ἀλλαφράγκα (παλαιότ.) Πβ. *ἀλλαγκρέκα, ἀλλανόβα.

άλλαχοῦ ἐπίρρ. λόγ. κοιν. ἀλλαοῦ Κῶς

Τὸ μεταγν. ἐπίρρ. ἀλλαχοῦ.

Εἰς ἄλλο μέρος. Συνών. *ἄλλη, ἀλλοῦ.

άλλαχτὰ ἐπίρρ. Ζάκ. Πόντ. (Σάντ. κ. ἀ.)

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. ἀλλαχτός.

1) Ἐναλλάξ, ἀμοιβαίως Πόντ. 2) Ἐπ' ἀνταλλάγματι Πόντ. (Σάντ.) 3) Σαφῶς, εὐκρινῶς, ἐπὶ ἀναγνώσεως ὁρθῆς ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸν συλλαβισμόν Ζάκ.

άλλαχτερός ἐπίθ. Στερελλ. (Ἀμφ.)

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. ἀλλαχτός καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλ. -ερός.

Ἐπὶ χρώματος, ἀνοικτός.

άλλαχτήρι τό, ἀμάρτ. ἀλλαχτέρ' Πόντ. (Κοτύωρ.)

Ἐκ τοῦ ρ. ἀλλάζω.

Ἀλλαγὴ, ἀνταλλαγὴ: Ἀς εὐτάμε ἀλλαχτέρ' (ἄς κάμωμεν κτλ.)

***άλλαχτικός** ἐπίθ. ἀλλαχτικὸ τό, Μεγίστ.

Ἐκ τοῦ ρ. ἀλλάζω.

Τὸ δι' ἀλλαγὴν ἔνδυμα.

άλλαχτός ἐπίθ. ἀλλακτός Ἀνδρ. ἀλλαχτός Ἰθάκ. Κεφαλλ. Κύπρ. Πόντ. (Κερασ. Σάντ. Τραπ.) Σάμ. Χίος κ. ἀ. —Λεξ. Βλαστ. ἀτὲ Τσακων.

Ἐκ τοῦ μεσν. ἐπιθ. ἀλλακτός.

A) Ἐπιθετ. 1) Ἠλλοιωμένος ἐκ νόσου ἢ θλίψεως Σάμ.: Ἐγιν' ἀλλαχτός ἀπ' τῆς πίκρας τ'. 2) Παράξενος, ἰδιότροπος (κυρίως ὁ Ἠλλοιωμένους ἔχων τοὺς τρόπους) Χίος. β) Ἀνόητος, μωρὸς Λεξ. Βλαστ. 3) Συνεσταλμένος, αἰτολμος, δειλός, ἐντροπαλὸς Χίος. 4) Ὁ ἀνταλασσόμενος, ὁ ἐξ ἀνταλλαγῆς προερχόμενος Πόντ. (Κερασ. Σάντ. Τραπ.): Ἀλλαχτὸν ἐπῆρα αὐτοῦ τὸ μῆλον Τραπ. 5) Ὁ μεταλλάξας τὰ παλαιὰ του ἐνδύματα διὰ νέων ἢ καινουργῶν Τσακων.: Σάμερε ἀτὲ ἐζᾶκα τὸν ἄγιε (σήμερον μὲ τὰ καλά μου ροῦχα ἐπῆγα εἰς τὴν ἐκκλησίαν).

B) Τὸ οὐδ. ὡς οὐς. 1) Τὸ μεταλασσόμενον ἔνδυμα, τὸ ἀντικαθιστάμενον ὑπ' ἄλλου ἐνδύματος, ὅπερ εἶναι ἡ καθαρὸν ἢ καινουργὲς ἢ πολυτελὲς Κύπρ. Πόντ. (Κερασ.): Ἀσμ.

Εἶντα μὲ θέλ' ὁ βασιλγὰς τῶ' εἶντα 'ν' ὁ ὀρισμός του;

Ἄν εἶναι γιὰ τὸ χόρεμαν, νὰ πιάσω τ' ἀλλαχτά μου

(χόρεμαν = χορὸς) Κύπρ. 2) Τὸ κατὰ τὴν δοξασίαν τοῦ λαοῦ ὑπὸ τῶν νεράιδων ἀνταλασσόμενον ἴδιον παιδίον, ὅπερ ἔχει σωματικὰ καὶ ψυχικὰ ἐλαττώματα, ἥτοι εἶναι ἰσχνόν, καχεκτικόν, ἀφηρημένον, ἡλίθιον, λαίμαργον κττ., πρὸς τὸ ὑγιὲς τῆς γυναικὸς Ἀνδρ. Ἰθάκ. Κεφαλλ.

κ.ά.: Ἐγίνες σὰν ἀλλαχτό Κεφαλλ. Τί στέκεις σὰν ἀλλαχτό! αὐτόθ. Τί ἀλλαχτό ἦτανε ἐκεῖος ποῦ μᾶς ἐκουβάλησες! αὐτόθ. Εἶδες τῆνε, τὸ ἀλλακτό! Ἄνδρ. Ἐπεσε μέσα 'ς τὸ πιάττο καὶ τρώει σὰν ἀλλαχτό! (λαιμάργως) Ἰθάκ. Φωτὰ νὰ σὲ κάψῃ, ἀλλαχτό! (ἀρὰ) αὐτόθ. Συνών. ἀλλὰ ξίμι. Πβ. ἀλλοῖνος, ἀλλότρεος.

άλλαχωριάτα ἐπίρρ. ἀμάρτ. άλλαχωρικάτα Κύπρ.

Ἐκ τῆς προθ. ἀλλὰ καὶ τοῦ οὐσ. χωριάτης.

Κατὰ τὸν τρόπον τῶν χωρικῶν, ὡς οἱ χωρικοὶ συνηθίζουν.

άλλεα ἐπίρρ. Πόντ. (Οἶν. Χαλδ.)

Ἐκ τοῦ ἐπίρρ. ἀλλεῶς κατὰ τὰ εἰς -α λήγοντα ἐπίρρ.

1) Κατ' ἄλλον τρόπον ἄλλως. 2) Εἰδεμή, ἐν ἐναντία περιπτώσει.

Συνών. ἀλλεῶς, ἀλλεώτικα. Πβ. ἀλλεώτινα.

άλλεγρα ἐπίρρ. Ζάκ. Κρήτ. Μέγαρ. Πελοπν. (Μεγαλόπ.) Πόντ. (Σινώπ.) κ.ά. ἀλλέγρια Ἡπ.

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. ἀλλέγρος.

1) Εὐθύμως, ζωηρῶς Ζάκ. Ἡπ. Πόντ. (Σινώπ.) 2) Χωρὶς συστολήν, ἐλευθέρως Κρήτ. Μέγαρ. Πελοπν. (Μεγαλόπ.): Ἐλα, πές τα ἀλλέγρα, εἶδα ἀρέπσαι; εἶδα φοβᾶσαι; Κρήτ. Ἀλλέγρα νὰ μοῦ τὰ 'πῃς αὐτόθ. Συνών. ἐλεύθερα.

άλλεγράδα ἡ, Μῆλ.

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. ἀλλέγρος καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλ.-άδα (Ι).

Εὐθυμία, ζωηρότης, εὐκίνησια: Εἶναι 'ς τὸ χορὸ πρώτη, ἡ ἀλλεγράδα τῇ δὲ λέγεται! Συνών. ἀλλεγρία 1, ἀλλέγρο (ιδ. ἀλλέγρος Β 1), ἀλλεγροσύνη 1.

άλλεγράρισμα τό, Παξ.

Ἐκ τοῦ ρ. ἀλλεγράρω.

Μεταβολὴ ἐπὶ τὸ εὐθυμον.

άλλεγράρω Ζάκ. Θήρ. Κέρκ. Κρήτ. Μέγαρ. Μῆλ. Νάξ. Πελοπν. (Ἀρκαδ. Λακων. κ.ά.) — Λεξ. Βλαστ. ἀλλεγράρου Θεσσ. (Ζαγορ.) Θράκ. (Μάδυτ.) ἀλλεγρέρου Εὐβ. (Ορ.) ἀλλεγράρω Κρήτ.

Ἐκ τοῦ Ἰταλ. *allegrare*.

1) Μετβ. προξενῶ εὐθυμίαν, τέρπω, εὐφραίνω ἐνθ' ἄν.: Ὁ γυαλὸς τὸν ἄρρωστο τὸν ἀλλεγράρει Λακων. Καὶ ἀμτβ. εὐθυμῶ, εὐφραίνομαι, τέρπομαι ἐνθ' ἄν.: Βαρέθηκα ἐπεὶ τὸ 'ἤρθα ν' ἀλλεγράρω λιγάτσι Μέγαρ. 2) Ζωογονῶ, δίδω ζώην, χρῶμα Ζάκ.: Τὸ κρασί ἀλλεγράρει τὸν ἄνθρωπο.

3) Ἀμτβ. τρέπομαι ἐπὶ τὸ βέλτιον, ἐπὶ καιροῦ Ζάκ.

Πβ. ἀλλεγρίζω, ἀλλεγρώνω.

άλλεγρία ἡ, Κάλυμν. Κάσ. Κέρκ. Μέγαρ. Νάξ. Παξ. Πελοπν. (Μάν.) Τῆλ. κ.ά. ἀλλιγρία Ἡπ. Σάμ. Στερελλ. (Αἰτωλ.) ἀλλιγρία Στερελλ. (Δωρ.) ἀλλέγρια Ἡπ. Στερελλ. (Καλοσκοπ.)

Ἐκ τοῦ Ἰταλ. *allegria*.

1) Εὐθυμία, χαρά, φαιδρότης ἐνθ' ἄν.: Αὐτὴ εἶναι οὐλο ἀλλεγρία Κάλυμν. Ζῆ μὴ ἀλλιγρία Ἡπ. Ἐχομε τ'ς ἀλλιγρίας μας τοῦ βράδ' Αἰτωλ. || Ἄσμ.

Ἀφοῦ 'ὲ βλέπω τὸν μπαξὲ μὲ τὰ νερὰ τὰ κρύα, πῶς δύνομαι νὰ τραγουδῶ νὰ κάνω κι ἀλλεγρία;

Κάσ. Συνών. ἀλλεγράδα, ἀλλέγρο (ιδ. ἀλλέγρος Β 1), ἀλλεγροσύνη 1. 2) Ἐλευθερία: Μέγαρ.: Ἐφυγε ἡ μάνα τους τὸ 'ἔχουν ἀλλεγρία τὰ παιδιά. Ἐπαψε τὸ σκολεῖο τὸ 'ἔχομε ἀλλεγρία τώρα.

άλλεγρίζω ἀμάρτ. ἀλλιγρίζου Στερελλ. (Αἰτωλ.)

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. ἀλλέγρος.

Ἀμτβ. εὐθυμῶ, εὐφραίνομαι, διασκεδάζω: Νὰ 'ρθῇτι τοῦ βράδ' 'ς τοῦ σπíti μ' ν' ἀλλιγρίσουμι. Κάθι βράδ' βγαίνου δῆσον κι ἀλλιγρίζου. Καὶ μετβ. προξενῶ εὐθυμίαν, τέρπω: Μ' ἀλλιγρίζ' κάθι βράδ' μὴ τὰ χώρατα αὐτὸς (χώρατα = ἀστεῖα). Πβ. ἀλλεγράρω, ἀλλεγρώνω.

άλλέγρος ἐπίθ. σύνηθ. ἀλλέγρους βόρ. ιδιῶμ. ἀλλέργος Κρήτ. ἀλλέγριος Νάξ.

Ἐκ τοῦ Ἰταλ. *allegro*. Τὸ ἀλλέγρεος ἴσως κατ' ἐπίδρασιν τοῦ οὐσ. ἀλλεγρία.

Α) Ἐπιθετ. 1) Εὐθυμος, φαιδρός, ζωηρός ἐνθ' ἄν.: Ἀλλέγρος ἄνθρωπος. Ἀλλέγρα γυναῖκα-καρδιά. || Ἄσμ.

Ξενιτεμένο μου πουλλὶ κι ἀλλέγρο μου γεράκι,
ἡ ξενιτεῖα σὲ χαίρεται κ' ἐγὼ πίνω φαρμάκι

Κρήτ. Ἡ λ. καὶ ὡς παρωνύμ. Κεφαλλ. β) Ὁ μὴ ἔχων περιορισμούς, ἐλεύθερος πολλαχ.: Εἶναι ἀλλέγρος ἄνθρωπος, τὰ λέει ξεκάθαρα τσεῖνα ποῦ ἔχει μέσα του Μέγαρ. Αὐτὴ εἶναι ἀλλέγρα κι οὐλές τσοὶ χάρες τὸ 'ἔχει Κρήτ. Συνών. ξανοιγμένος (ιδ. ξανοίγω). γ) Θρασύς, τολμηρός Κρήτ. δ) Ταχύς, γρήγορος Κρήτ. Νάξ. 2) Ἐπὶ τόπου, εὐάερος Πελοπν. 3) Μεταφ. ἐπὶ χρώματος, ἀνοιχτός Ζάκ.

Β) Τὸ οὐδ. ὡς οὐσ. 1) Εὐθυμία, χαρὰ Κάλυμν. Πελοπν. (Λακων.): Ἀλλέγρο, δὲν ἔχεις τίποτε Λακων. Τό 'ρριξε 'ς τ' ἀλλέγρο Κάλυμν. Συνών. ιδ. ἐν λ. ἀλλεγρία 1.

2) Ἐλευθερία, ἄδεια Πελοπν. (Λακων.): Ἄσμ.

Νὰ χαιρετήσω ἡθελα, μὰ πρώτα θὰ 'ρωτήσω
ἂν 'ἤρθ' ἐκεῖνος ποῦ 'λειπε μ' ἀλλέγρο νὰ μιλήσω.

3) Εἶδος χοροῦ Ἡπ.

άλλεγροσύνη ἡ, Μῆλ. Νάξ. ἀλλιγροσύνη Θράκ. (Αἰν.) ἀλλεγροσύνη Κρήτ.

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. ἀλλέγρος.

1) Εὐθυμία, ζωηρότης ἐνθ' ἄν.: Εἶναι, μάθια μου, 'ς τὸ χορὸ πρώτη, ἡ ἀλλεγροσύνη τῇ δὲ λέγεται! Νάξ. || Ἄσμ.

Οὐ πιθαμὸς ξιχάνιτι, φέρνει ἀλλιγροσύνη

Αἰν. Συνών. ιδ. ἐν λ. ἀλλεγρία 1. 2) Εὐκίνησια, ταχύτης Κρήτ.: Κάνεις δὲν τοῦ μοιάζει 'ς τὴν ἀλλεγροσύνη.

άλλεγρώνω Πελοπν. (Λακων.)

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. ἀλλέγρος.

Εὐθυμῶ μετὰ στενοχωρίαν, ἀναλαμβάνω: Ἐλαβα τὸ γράμμα σου κι ἀλλέγρωσα ποῦ κόντευα νὰ ξεψυχήσω. Πβ. ἀλλεγράρω, ἀλλεγρίζω.

άλλείκος ἐπίθ. Πόντ. (Ἄμισ. Χαλδ. κ.ά.)

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. ἀλλέος καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλ.-ικός. Διὰ τὸν μεταπλασμόν πβ. αούτικός ἐκ τοῦ αούτος (ιδ. οὔτος).

Διάφορος ἐνθ' ἄν.: Ἡ δουλεία ἀέτο' κ' ἐν', ἀλλείκον ἐν' (ἡ ὑπόθεσις ἔτσι δὲν εἶναι κτλ.) Χαλδ. Συνών. ἀλλέος.

